

OPŁATY i FUNDUSZE

w ochronie środowiska

VERLAG
DASHÖFER

Świat profesjonalnej wiedzy

AKTUALNOŚCI • PORADY PRAWNE • TEMAT NUMERU • FINANSE • PYTANIA I ODPOWIEDZI

Nr 12 grudzień 2010

Miesięczny serwis informacyjno-doradczy

www.dashofer.pl

Spis treści:

■ Aktualności

- Prowadzenie gospodarki finansowej NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy 1
- Założenia do projektu Ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi 2
- Jakość powietrza – założenia do zmiany Ustawy – Prawo ochrony środowiska 4
- Termin płacenia kary za zrzucanie ścieków zostanie odroczony 5
- Lasy Państwowe nie zostaną włączone do sfery finansów publicznych 6
- Opłata za odpady wydobywcze nie ulegnie zmianom 6
- EkoFundusz kończy swoją działalność 6
- Inwestycje w gospodarkę odpadami 7

■ Porady prawne

- Nowe opłaty za udostępnianie informacji o środowisku 7

■ Temat numeru

- Krajowy system zielonych inwestycji 9

■ Finanse

- Unia Europejska – inwestycje środowiskowe w nowej perspektywie finansowej 11
- Co nowego w NFOŚiGW w 2011 roku? 13

§ Aktualności

Prowadzenie gospodarki finansowej NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy

16 listopada Rada Ministrów przyjęła projekt Rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Rozporządzenie to stanowi realizację art. 400q ust. 7 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Projekt rozporządzenia określa:

- 1) tryb przekazywania projektu rocznego planu finansowego Narodowego Funduszu,
- 2) wzór i termin sporządzania oraz tryb przekazywania rocznych

planów finansowych wojewódzkich funduszy,

- 3) tryb sporządzania i przekazywania informacji o prognozowanych przychodach i kosztach Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 4) tryb sporządzania planu finansowego Narodowego Funduszu w układzie zadaniowym,
- 5) rodzaje kosztów wchodzących w koszty działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 6) zasady zwiększania i zmniejszania funduszu statutowego i funduszu rezerwowego,
- 7) wymagania dotyczące sprawozdawczości,
- 8) zasady przekazywania środków państwowym jednostkom bud-

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku naszym stałym i nowym Czytelnikom składamy najserdeczniejsze życzenia wszelkiej pomyślności, szczęścia w życiu osobistym oraz sukcesów w pracy zawodowej!

Redakcja miesięcznika „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością przekazuję w Państwa ręce grudniowy numer serwisu informacyjno-doradczy „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

W aktualnościach informujemy o przyjętych przez Radę Ministrów projektach i założeniach aktów prawnych, a także o przesunięciu terminu odroczenia płatności podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska.

Polecam również artykuł z działu Porady prawne, omawiający opłaty za udostępnianie informacji o środowisku.

Tematem numeru jest Krajowy system zielonych inwestycji.

W dziale Finanse przeczytają Państwo o planach NFOŚiGW na najbliższe miesiące oraz o tym, czy uda się uzyskać środki unijne na inwestycje w przyszłym roku.

Zachęcam do zapoznania się również z pozostałymi artykułami. Wierzę, że informacje zawarte w tym numerze

spełnią Państwa oczekiwania i okażą się pomocne w pracy.

Z wyrazami szacunku,
Wydawnictwo Verlag Dashofer

Anna Podgórska

Anna Podgórska
Redaktor odpowiedzialny
e-mail: podgorska@dashofer.pl
tel. (22) 559 36 43

żetowym na dochody budżetu państwa w celu dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez te jednostki.

należy przekazać organom część opisową wykonania planowanych przychodów i kosztów.

Rezerwa celowa, tworzona corocznie w wysokości odpowiadającej kwocie środków przekazywanych przez NFOŚiGW i wojewódzkie fundusze, będzie przeznaczona na wydatki państwowych jednostek budżetowych związane z zadaniami z zakresu ochrony środowiska. Mechanizm ten będzie obowiązywać od 1 stycznia 2011 r.

W bieżącym roku jednostki będą otrzymywać dofinansowanie na dotychczasowych zasadach, czyli bezpośrednio na swoje rachunki. Środki na pokrycie rezerwy celowej na wydatki państwowych jednostek budżetowych realizujących zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej będą ujmowane w planach finansowych Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na rok 2011. ■

Redakcja

Roczne plany finansowe

Roczne plany finansowe funduszy wojewódzkich mają być przekazywane do 30 listopada każdego roku. Wyjątkowo do 7 stycznia 2011 r. powinny zostać przekazane roczne plany na rok 2011. Roczne sprawozdania finansowe NFOŚiGW i funduszy wojewódzkich będą badane przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych.

Narodowy Fundusz oraz jego wojewódzkie odpowiedniki będą przekazywać ministrowi finansów sprawozdania z wykonania rocznych planów finansowych w terminie do 25 kwietnia po roku sprawozdawczym. Łącznie ze sprawozdaniami

Koszty i zyski funduszy

W projekcie rozporządzenia wyszczególniono pozycje stanowiące koszty działalności Narodowego Funduszu i innych funduszy. Zgodnie z przepisami NFOŚiGW fundusze wojewódzkie wypracowany zysk netto mają przeznaczać na fundusz statutowy oraz fundusz rezerwowy.

Rezerwa celowa

Zostały również określone reguły przekazywania przez Narodowy Fundusz i fundusze wojewódzkie środków do budżetu państwa na dofinansowanie zadań realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe. Do tego celu ma być wykorzystana rezerwa celowa tworzona w budżecie państwa.

§ Aktualności

Założenia do projektu Ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi

Założenia do projektu Ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi zostały przyjęte przez Radę Ministrów 16 listopada.

Projekt ma na celu uszczelnienie systemu zagospodarowania odpadów opakowaniowych i ułatwienie przedsiębiorcom realizacji ustawowych obowiązków. Obecnie system

nie jest skuteczny i nie gwarantuje faktycznego osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu, wymaganych w dyrektywie w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.

NASI STALI EKSPERCI:

Paulina Grabowska, prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie. Ukończyła Szkołę Prawa Amerykańskiego oraz Szkołę Prawa Brytyjskiego i Europejskiego przy Uniwersytecie Warszawskim. Absolwentka studiów podyplomowych „Zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie” w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Obecnie pracownik dużej kancelarii.

dr Michał Kuliński, adwokat. Wykształcenie: Uniwersytet Jagielloński – Wydział Prawa i Administracji (1996-1998), Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji (1998 – ukończony w 2001 r.), Centrum Prawa Amerykańskiego – Levin College of Law University of Florida przy WPiA UW, Studium Bezpieczeństwa Narodowego przy Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW. Współpracownik firmy Prawniczej „Smoktunowicz&Falandysz”.

Krzysztof Choromański, współwłaściciel i Członek Zarządu Biura Konsultacyjnego KOBİKO Sp. z o.o. odpowiedzialny za zarządzanie projektami (ekonomiczne zagadnienia ochrony środowiska oraz przygotowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki komunalnej).

Założenia do projektu

Projekt Ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi określa:

- wymagania stawiane opakowaniom wprowadzonym do obrotu,
- zasady postępowania z opakowaniami oraz odpadami opakowanymi, w tym obowiązki wprowadzających produkty w opakowaniach,
- zasady ustalania i pobierania opłaty produktowej, jako sankcji za niez uzyskanie poziomów odzysku i recyklingu.

Odzysk i recykling odpadów opakowaniowych

Jedną z zasadniczych regulacji w projektowanej ustawie będzie nałożenie na przedsiębiorców wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach obowiązku poddawania odzyskowi, w tym recyklingowi, odpadów opakowaniowych. W ustawie zostaną określone docelowe poziomy odzysku i recyklingu, które przedsiębiorca będzie musiał osiągnąć do 2014 roku. Natomiast rozporządzenie będzie określać poziomy dla poszczególnych lat do 2014 r.

✓ WAŻNE!

Przedsiębiorca będzie mógł spełnić swoje obowiązki samodzielnie lub przez organizację odzysku opakowań.

Takie rozwiązanie pozwoli wybrać najbardziej uzasadniony organizacyjnie i ekonomicznie dla danego przedsiębiorcy sposób zapewnienia wymaganych poziomów odzysku i recyklingu.

Wymagania dla opakowań

W projekcie zostaną określone wymagania, jakie powinny spełniać wprowadzane do obrotu opakowania. Celem tego zapisu jest zmniejszenie wpływu na środowisko opakowań i odpadów, które z nich powstają.

Rozwiązania w tym zakresie będą zawierać zakaz wprowadzania na rynek opakowań, w których łączna zawartość kadmu, ołowiu, rtęci i chromu przekracza 100 ppm/kg. W drodze rozporządzenia Minister Środowiska określi rodzaje opakowań zwolnionych z tego obowiązku.

Opłata recyklingowa

Zakłada się, aby torebki foliowe były obciążone specjalną opłatą recyklingową, nakładaną na produkujących, importerów oraz wewnątrz-wspólnotowych nabywców tego rodzaju torebek.

Stawki opłat będą zależeć m.in. od masy torebek (od 0,05 kg do 0,14 kg) i wyrażone zostaną jako procent ceny netto 1 kg torebek foliowych (maksymalna stawka tej opłaty: 50% ceny netto 1 kg torebek).

W drodze rozporządzenia ministra środowiska, wydanego w porozumieniu z ministrem gospodarki, na podstawie odpowiednich analiz, zostaną ustalone szczegółowe stawki opłaty recyklingowej. Przy określaniu stawki minister będzie brał pod uwagę:

- negatywne oddziaływanie na środowisko odpadów opakowaniowych powstałych z torebek foliowych,
- koszty ich zagospodarowania,
- masę jednostkową torebek,
- wzrost średnioroczny wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjętego w ustawie budżetowej za rok poprzedni.

Środki pochodzące z opłaty recyklingowej byłyby przekazywane do Urzędu Marszałkowskiego, a następnie przeznaczone na selektywne zbieranie odpadów opakowaniowych oraz edukację ekologiczną, dotyczącą selektywnego zbierania i recyklingu odpadów opakowaniowych.

Projektowane rozwiązanie nie spowoduje całkowitego zakazu stosowania torebek foliowych i rozwią-

zanie nie spowoduje powstania dodatkowych kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez jednostki handlowe. Zaproponowana przez Ministerstwo Środowiska opłata wpłynie na cenę finalną torebki foliowej, co może przyczynić się do zmniejszenia ich użycia i tym samym zmniejszenia ilości powstających z nich odpadów.

✓ WAŻNE!

Planuje się, że nowe przepisy dotyczące opłaty recyklingowej wejdą w życie w 2015 roku.

Zwolnienia z obowiązków wynikających z ustawy

Ustawowe obowiązki w zakresie uzyskania wymaganych poziomów odzysku i recyklingu nie będą dotyczyły przedsiębiorców, którzy produkty w opakowaniach wywieźli za granicę.

Planowane jest także zwolnienie z obowiązków określonych przepisami projektowanej ustawy przedsiębiorców, którzy wprowadzają do obrotu produkty w opakowaniach, których masa nie przekroczy w danym roku kalendarzowym 1 Mg. Ułatwi to tym przedsiębiorcom prowadzenie działalności gospodarczej i jednocześnie nie wpłynie znacząco na osiągane przez Polskę poziomy odzysku i recyklingu.

Organizacje odzysku

Projekt przewiduje nałożenie na organizacje odzysku obowiązku przeznaczania na publiczne kampanie edukacyjne co najmniej 5% swoich przychodów, pochodzących z przyjętego obowiązku zapewnienia odzysku oraz recyklingu odpadów opakowaniowych.

Wydatki poniesione na ten cel będą musiały zostać udokumentowane. Organizacje odzysku również będą musiały w swojej nazwie dodać wyraz „opakowań”. Pozwoli to wy-

różnić je spośród innych organizacji odzysku, działających na podstawie odrębnych przepisów.

Wszystko w jednym miejscu

Aby ułatwić przedsiębiorcom realizację ustawowych obowiązków,

projekt będzie obejmować swym zakresem wszystkie zagadnienia związane z gospodarką opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, które obecnie regulowane są przez dwie ustawy.

Zastąpi on Ustawę z dnia 11 maja 2001 roku o opakowaniach i odpa-

dach opakowaniowych oraz część postanowień Ustawy z dnia 11 maja 2001 roku o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produktowej o depozytowej. ■

Redakcja

Aktualności

Jakość powietrza – założenia do zmiany Ustawy – Prawo ochrony środowiska

16 listopada Rada Ministrów przyjęła założenia do projektu Ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, stanowiący transpozycję Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE).

Zgodnie z art. 91 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny, powiększony o margines tolerancji, marszałek województwa przedstawia do zapiniowania właściwym starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu. Czynności tej dokonuje się w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref.

Do tej pory programy zostały przygotowane dla 85 stref, czyli 50% spośród wszystkich 170 stref w skali całego kraju.

Przekroczenia

Ostatnia ocena jakości powietrza za 2009 r. wykazała przekroczenia w 100 strefach na obszarze kraju. Przekroczenia stwierdzone zostały

w 79 strefach ze względu na pył PM10, 4 – benzenu, 2 – dwutlenku azotu, 1 – tlenku węgla, 1 – niklu, 73 – benzo(a)pirenu oraz 6 – ozonu.

Prawo w Polsce powinno już obowiązywać

Zgodnie z postanowieniem Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE) Polska była zobowiązana do jej transpozycji w terminie do dnia 11 czerwca 2010 r.

Dostosowanie regulacji krajowych do postanowień Dyrektywy CAFE nastąpi przede wszystkim przez zmianę Ustawy – Prawo ochrony środowiska, a także zmianę obowiązujących przepisów Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Założenia do ustawy

Ustawa określa m.in. sposób postępowania w przypadku przekroczeń norm jakości powietrza, aby zapewnić ochronę życia i zdrowia ludzi. Określa też działania służące ochronie środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także konieczne do podjęcia przedsię-

wzięcia, zmierzające do osiągnięcia norm jakości powietrza w zakresie pyłu PM2,5 oraz pozostałych zanieczyszczeń.

Programy ochrony powietrza i plany krótkoterminowe

WIOŚ, jako organ administracji zespolonej, podległej wojewodzie, będzie nadzorował przygotowanie i wykonanie programów ochrony powietrza i planów krótkoterminowych w zakresie dotrzymania terminu realizacji ww. czynności. Będzie także sprawował kontrolę nad działalnością starosty, wójta, prezydenta miasta, burmistrza w zakresie wykonywania zadań określonych w programach. WIOŚ będzie mógł wydawać zalecenia pokontrolne.

Za opracowanie projektu programu ochrony powietrza ma odpowiadać zarząd województwa (a nie marszałek województwa). Zarząd, realizując program, musi uzgadniać go z innymi dokumentami planistycznymi oraz strategicznymi (m.in. wojewódzkimi programami ochrony środowiska oraz regionalnymi programami operacyjnymi) w celu zapewnienia ich spójności.

Nadzorowanie przygotowań i wykonanie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych będzie należało do wojewody.

Wójt, burmistrz, prezydent miasta i starosta będą zobowiązani do wydania opinii w ciągu miesiąca od otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza. Sejmik województwa w ciągu 15 miesięcy ma określić (w drodze uchwały) program ochrony powietrza.

W strefach, w których istnieje ryzyko przekroczenia poziomów alarmowych oraz poziomowi docelowemu lub

dopuszczalnemu substancji w powietrzu, wprowadzane będą tzw. plany działań krótkoterminowych.

Kary za brak programów i planów

Kary za brak przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych będą wynosić od 10 do 500 tysięcy złotych.

Wysokość kary będzie ustalana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Wpływy z kar będą przekazywane do NFOŚiGW i wykorzystywane jako dodatkowe źródło finansowania przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. ■

Redakcja

§ Aktualności

Termin płacenia kary za zrzucanie ścieków zostanie odroczone

Sejm przyjął poprawki Senatu dotyczące nowelizacji Ustawy – Prawo ochrony środowiska. Termin płatności kary za zrzucanie ścieków zostanie przesunięty.

Za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi ponoszone są opłaty, których wysokość zależy od rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości oraz rodzaju ścieków. W przypadku przekroczenia lub naruszenia warunków korzystania ze środowiska wodnego, naliczane są administracyjne kary pieniężne.

Jednak termin płatności naliczanych zobowiązań może być odroczone na okres niezbędny do przeprowadzenia przedsięwzięcia zmierzającego do usunięcia przyczyn ich ponoszenia.

✓ WAŻNE!

Warunkiem jest, aby dane przedsięwzięcie zostało ujęte w zapisach Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Prowadzona sprawozdawczość z realizacji przedsięwzięć ujętych w KPOŚK oraz informacje od gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, wskazują na opóźnienia w terminowej realizacji inwestycji. Opóźnienia te spowodowane są m.in. przewlekłymi proce-

durami administracyjnymi zmierzającymi do przygotowania inwestycji, długotrwałymi postępowaniami przetargowymi, wprowadzeniem nowych zasad, wymagań i procedur w zakresie ocen oddziaływania na środowisko, przewlekłymi procedurami przygotowania i podpisywania memorandumów o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych, brakiem środków finansowych na ich realizację oraz obecnym kryzysem gospodarczym.

Jak już pisaliśmy w poprzednich numerach miesięcznika „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”, termin odroczenia miał się kończyć z dniem 31 grudnia 2010 roku.

✓ WAŻNE!

W przypadku nieosiągnięcia odpowiedniego efektu ekologicznego, podmiot odprowadzający ścieki do środowiska wodnego ponosi podwyższone o 500% opłaty za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

Skutkiem pobierania podwyższonych opłat za szczególnie korzystanie z wód oraz administracyjnych kar pieniężnych może być dodatkowe obciążenie ludności korzystającej z usług kanalizacyjnych świadczonych przez te systemy, w wyniku podwyższenia przez usługodawcę taryf za usługi, a jeśli okaże się to niemożliwe, bankrutem

wielu przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.

Zmiana ustawy

Nowelizacja ustawy ma na celu wydłużenie czasu na wykonanie inwestycji ujętej w KPOŚK tak, aby usunąć przyczyny ponoszenia podwyższonych opłat lub kar administracyjnych. Na odroczenie płacenia kar za korzystanie ze środowiska będą mogły liczyć gminy, których inwestycje zostały ujęte w krajowym programie ochrony ścieków komunalnych. Jednak konieczne będzie dostosowanie oczyszczalni do wskazanych wymogów ekologicznych najpóźniej do 31 grudnia 2015 roku.

Zostanie wprowadzona konieczność prezentowania właściwym organom programu inwestycyjnego wraz z harmonogramem realizacji danego przedsięwzięcia, z uwzględnieniem etapów jego realizacji nie dłuższych niż 6 miesięcy.

Umożliwi to zdyscyplinowanie inwestorów w dążeniu do szybkiego zakończenia inwestycji oraz bieżące śledzenie stanu zaawansowania przedsięwzięcia, a co się z tym wiąże ewentualnego reagowania, w przypadku jakichkolwiek opóźnień w jego realizacji. ■

Redakcja

§ Aktualności

Lasy Państwowe nie zostaną włączone do sfery finansów publicznych

3 grudnia br. na 79. posiedzeniu Sejm RP przyjął projekt nowelizacji Ustawy o finansach publicznych. W projekcie nie ma kontrowersyjnych artykułów, zakładających włączenie Lasów Państwowych do

sektora finansów publicznych.

Projekt ten został skierowany do Senatu i jeśli nie zostaną zgłoszone poprawki, trafi do podpisu przez Prezydenta.

8 grudnia br. ma się odbyć posiedzenie Komisji Finansów Publicznych Senatu RP nad tym projektem.

Redakcja

§ Aktualności

Opłata za odpady wydobywcze nie ulegnie zmianom

Jak zapewnia Ministerstwo Środowiska, prace trwające nad Ustawą o odpadach nie powinny wpłynąć na zmianę opłat za składowanie odpadów wydobywczych.

Zmiany w zakresie odpadów wydobywczych zaproponowane w założeniach do Ustawy o odpadach spowodują, że Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych będzie odwoływała się do przepisów Ustawy o odpadach, zamiast do Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Przenoszony do projektu ustawy o odpadach system opłat za składowanie będzie obejmował opłatę za składowanie odpadów (tzn. opłatę zwykłą), zaś opłata podwyższona i administracyjna kara pieniężna zostaną zastąpione opłatą karną.

✓ WAŻNE!
Przepisy Ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych zwalniają składowanie odpadów wydobywczych:
➤ obojętnych,
➤ innych niż niebezpieczne i obojętne
➤ niezanieczyszczonej gleby,
z obowiązku wnoszenia tzw. opłaty zwykłej za składowanie odpadów.

W okresie do 1 maja 2012 r. dotyczy to również opłat podwyższonych i administracyjnych kar pieniężnych. Opłata zwykła będzie odnosiła się wyłącznie do składowania odpadów wydobywczych niebezpiecznych, a opłata karna po 1 maja 2012 r. będzie obejmować wszystkie odpady wydobywcze (zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy o odpadach wydobywczych).

W takim zakresie system opłat za składowanie odpadów, który znajdzie się w nowej Ustawie o opa-

dach, obejmie odpady wydobywcze.

Przeniesienie przepisów z Ustawy – Prawo ochrony środowiska do nowej Ustawy o odpadach ma na celu zapewnienie spójności i przejrzystości legislacji w tym obszarze. Dla przedsiębiorców z branży wydobywczej nie oznacza to zmian ani w wysokości opłat, ani zasad, którym podlegają już teraz.

Zaproponowane w założeniach do Ustawy o odpadach zmiany mają jedynie charakter porządkowy i nie wpłyną na istotę wyłączeń określonych w przepisach Ustawy o odpadach wydobywczych. W tym zakresie zostaną zachowane obecnie obowiązujące regulacje, przy czym opłaty podwyższone oraz administracyjne kary pieniężne będą połączone w jedną kategorię i nazwane opłatami karnymi. ■

Redakcja

§ Aktualności

EkoFundusz kończy swoją działalność

Po 18 latach EkoFundusz zarządzający środkami pochodzącymi z zamiany części polskiego długu zagranicznego na inwestycje w ochronie środowiska kończy swoją działalność.

W 1992 roku Minister Finansów ustanowił Fundację EkoFundusz.

Miała ona na celu administrowanie środkami bezzwrotnej pomocy zagranicznej (tzw. środkami ekokonwersji). Zostały darowane Polsce zgodnie z porozumieniem o redukcji i reorganizacji długu Rzeczypospolitej Polskiej, które zawarli w 1991 roku przedstawiciele Rządu RP oraz 17 krajów wierzycielskich

skupionych w Klubie Paryskim.

Do programu ekokonwersji przystąpiło sześć krajów: USA, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia. Ich łączna kontrybucja na rzecz Fundacji EkoFundusz wyniosła \$573 miliony. Środki te stanowiły podstawowe źródło dochodów Fundacji.

Co kwartał przez 18 lat Minister Finansów przekazywał na konto EkoFunduszu kolejne raty jako spłaty zadłużenia.

Zadaniem Fundacji było finansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych w skali europejskiej, a nawet światowej, uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową.

Statut EkoFunduszu określił pięć sektorów uznanych za dziedziny

priorytetowe. Wnioskodawcy mogli otrzymać dotacje na realizację projektów związanych z ochroną:

- powietrza,
 - wód,
 - klimatu,
 - przyrody
- oraz zagospodarowaniem odpadów.

Obszar aktywności w ramach każdego sektora był zawężany stosownie do pilności potrzeb oraz dostępności dojrzałych propozycji projektowych.

EkoFundusz uczestniczył w finansowaniu blisko 1500 projektów dla

wyjścia Polski z zapaści ekologicznej. W ciągu 18 lat istnienia Fundacja wydatkowała blisko 2,5 mld zł na finansowanie projektów związanych z ekologią.

Prezesem Fundacji w latach 1992-2007 był prof. Maciej Nowicki, dwukrotny minister środowiska.

Rok 2010 to rok całkowitego spłacenia polskiego długu objętego porozumieniem z Klubem Paryskim i data zakończenia działalności EkoFunduszu. ■

Redakcja

Aktualności

Inwestycje w gospodarkę odpadami

Gminy przygotowały inwestycje w gospodarkę odpadami na 1,6 mld zł. Technologie te mają uratować środowisko.

Zgodnie z przyjętym przez rząd projektem ustawy, gminy będą mogły ubiegać się o dofinansowanie ze środków unijnych na tworzenie nowych instalacji do zagospodarowania odpadów oraz tworzyć te inwestycje w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Obecnie szacuje się, że wpływy z opłat wzrosną w skali kraju do 5 mld zł.

Inwestycje gmin

Gminy przygotowały już inwestycje

na 1,6 mld zł. Dotyczą one modernizacji i budowy nowych zakładów utylizacji odpadów, rozwinięcia systemu selektywnej zbiórki i rekultywacji składowisk. Ponadto planuje się w największych miastach wybudowanie za 6 mld zł 11 spalarni odpadów.

Minister Kraszewski uważa, że w kraju jest miejsce dla około ośmiu takich inwestycji. Na dofinansowanie unijne z funduszy na lata 2007-2013 mogą liczyć dwa, trzy miasta.

Prywatne firmy również inwestują

W grudniu firma Zbyś zainwestowała 50 mln (bez dofinansowania

unijnego) w pierwszy w Polsce całkowicie automatyczny zakład segregacji odpadów. Ma on zostać uruchomiony w grudniu.

W ostatnich latach firma Mobruk zainwestowała kilkadziesiąt milionów w cztery zakłady przetwarzania odpadów. W planach ma również budowę za ok. 200 mln zł trzech fabryk produkujących paliwo alternatywne. Unijną dotację na swój projekt pozyskał Mobruk oraz Krynicki Recykling, który w Wołominie uruchamia nową linię do recyklingu szkła. ■

Redakcja

Porady prawne

Nowe opłaty za udostępnianie informacji o środowisku

12 listopada 2010 r. Minister Ochrony Środowiska wydał Rozporządzenie w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (dalej „Rozporządzenie”).

Określa ono szczegółowe stawki opłat, jakie mogą pobierać organy

administracji, w tym jednostki samorządu terytorialnego, za udostępnianie informacji o środowisku, współczynniki różnicujące wysokość opłat, sposób ich naliczania oraz terminy i sposób uiszczania. Opłaty pobierane są za wyszukiwanie, przekształcanie informacji, sporządza-

nie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesłanie.

Co jest płatne, a co bezpłatne?

Zgodnie z art. 26 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostęp-

nianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.) (dalej „Ustawa”) samo wyszukiwanie i przeglądanie w siedzibie organu administracji dokumentów wyszczególnionych w publicznie dostępnym wykazie jest bezpłatne.

W rozwiązaniu tym należy zwrócić uwagę na wprowadzenie pewnych kryteriów bezpłatności wyszukiwania i przeglądania informacji, jakimi są dokonanie tego w siedzibie organu administracji, przez którą należy rozumieć pomieszczenia organu zobowiązanego do zamieszczenia konkretnej informacji w publicznie dostępnym wykazie oraz zamieszczenie wnioskowanej informacji w publicznie dostępnym wykazie prowadzonym przez organ, do którego wpłynął wniosek.

✓ **WAŻNE!**

Oznacza to, że informacje udostępniane w innej formie niż ich wyszukiwanie lub przeglądanie, lub czynienie tego poza siedzibą organu może mieć miejsce odpłatnie.

W art. 27 ust. 1 ustawy określono maksymalne stawki opłat za poszczególne czynności związane z wyszukiwaniem i udostępnianiem informacji o stanie i ochronie środowiska. Obecnie obowiązujące stawki określa jednak nowe Rozporządzenie.

Wysokość opłaty

Dopiero za wyszukiwanie informacji, a także za przekształcanie informacji w formę wskazaną we wniosku, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesłanie organ administracji pobiera opłaty w wysokości odzwierciedlającej związane z tym uzasadnione koszty. Opłat nie pobiera się, jeżeli wniosek został złożony przez organ administracji.

Opłata za wyszukiwanie informacji

wynosi 5 zł, jeżeli wymaga wyszukania do dziesięciu dokumentów. Jeżeli informacja wymaga wyszukania więcej niż dziesięciu dokumentów, pobiera się dodatkową opłatę, mnożąc 5 zł przez liczbę dodatkowych dokumentów i przez współczynnik różnicujący 0,1.

Opłata za przekształcanie informacji polegające na skanowaniu dokumentów wynosi 0,10 zł za każdą stronę.

Opłaty za sporządzanie kopii dokumentów lub danych w formacie 210 mm x 297 mm (A4), w formie wydruku lub kserokopii, wynoszą:

- 1) 0,15 zł za stronę kopii czarno-białej,
- 2) 1,5 zł za stronę kopii kolorowej.

Za sporządzanie kopii dokumentów lub danych, w formie wydruku lub kserokopii, w formacie:

- 1) 297 mm x 420 mm (A3) pobiera się opłaty za sporządzanie kopii, mnożąc je przez współczynnik różnicujący 2,
- 2) 420 mm x 594 mm (A2) pobiera się opłaty za sporządzanie kopii, mnożąc je przez współczynnik różnicujący 4,
- 3) 594 mm x 841 mm (A1) pobiera się opłaty za sporządzanie kopii, mnożąc je przez współczynnik różnicujący 8,
- 4) 841 mm x 1189 mm (A0) pobiera się opłaty za sporządzanie kopii, mnożąc je przez współczynnik różnicujący 16.

W przypadku, gdy wniosek dotyczy udostępnienia informacji w formie elektronicznej, pobiera się opłatę nie wyższą niż 1,50 zł za każdą płytę CD lub DVD. W razie, gdy wniosek dotyczy udostępnienia informacji na nośnikach innych niż płyta CD lub DVD, organ, po uzyskaniu zgody wnioskującego, pobiera opłatę równą kosztowi zakupu nośnika.

Za przesłanie kopii dokumentów lub danych drogą pocztową pobiera

się opłatę w wysokości podanej w obowiązującym cenniku usług pocztowych lub kurierskich operatora, ustalonego wspólnie przez właściwy organ administracji i wnioskującego, za przesyłkę danego rodzaju i danej kategorii wagowej.

✓ **WAŻNE!**

Opłaty pobierane przez organ administracji rządowej stanowią dochód budżetu państwa, natomiast pobierane przez organ administracji samorządowej stanowią dochód własny jednostek samorządu terytorialnego.

Termin uiszczania opłat

Opłaty za udostępnienie informacji o środowisku uiszcza się w terminie 14 dni, przez wpłatę do kasy, na rachunek bankowy właściwego organu administracji lub przy odbiorze przesyłki. Dodatkową opłatę przy odbiorze przesyłki ponosi również wnioskujący.

Brak uiszczenia opłaty

Należy zauważyć, że z żadnego przepisu ustawy nie wynika, jak powinien zachować się organ, do którego nie wpłynęła należna opłata. Należy wówczas odwołać się najprawdopodobniej do art. 20 ust. 1 Ustawy, stanowiącego, że „*odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie następuje w drodze decyzji*”.

Ponadto jeżeli opłata za udostępnienie informacji o stanie i ochronie środowiska jest związana z prowadzeniem konkretnego postępowania administracyjnego, to w sytuacji braku jej wniesienia organ administracji udostępniający wnioskowane informacje zgodnie z regułami wynikającymi z art. 261 § 1 K.p.a. powinien wyznaczyć termin na uiszczenie tych należności nie krótszy niż 7 dni, a nie dłuższy niż 14 dni.

Jeżeli w wyznaczonym terminie należności nie zostaną uiszczone,

podanie podlega zwrotowi lub czynność uzależniona od opłaty zostanie zaniechana. Organ powinien jednak załatwić podanie, mimo nieuiszczenia należności:

- 1) jeżeli za niezwłocznym załatwieniem przemawiają względy społeczne lub względ na ważny interes strony,

- 2) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin zawity,
- 3) jeżeli podanie wniosła osoba zamieszkała za granicą. ■

Paulina Grabowska

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska

z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (Dz.U. z 2010 r. Nr 215, poz. 1415).

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, ze zm.).

Temat numeru

Krajowy system zielonych inwestycji

W 2009 r. na mocy Ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2009 r. Nr 130, poz. 1070) został utworzony Krajowy system zielonych inwestycji.

W ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji środki uzyskane ze zbycia w latach 2009-2012 jednostek przyznanej emisji są przeznaczane na dofinansowanie realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) programów lub projektów związanych z ochroną środowiska, w szczególności z ograniczeniem lub unikaniem krajowej emisji gazów cieplarnianych, pochłanianiem lub sekwestracją dwutlenku węgla (CO₂),
- 2) działań adaptacyjnych do zmian klimatu,
- 3) innych działań związanych z ochroną powietrza.

Obszary realizacji programów lub projektów

Powyższe programy lub projekty realizowane są w obszarach:

- poprawy efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki,
- poprawy efektywności wykorzystania węgla, w tym związanej z czystymi technologiami węglowymi,
- zamiany stosowanego paliwa na

paliwo niskoemisyjne,

- unikania lub redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorze transportu,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- unikania lub redukcji emisji metanu przez jego odzyskiwanie i wykorzystywanie w przemyśle wydobywczym, gospodarce odpadami i ściekami oraz w gospodarce rolnej, a także przez wykorzystywanie go do produkcji energii,
- działań związanych z sekwestracją gazów cieplarnianych,
- innych działań zmierzających do ograniczania lub unikania krajowej emisji gazów cieplarnianych, lub pochłaniania dwutlenku węgla (CO₂) oraz adaptacji do zmian klimatu,
- prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku,
- działalności edukacyjnej, w tym prowadzenia szkoleń wspomagających wypełnianie krajowych zobowiązań wynikających z Protokołu z Kioto.

W Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 października 2009 r. w sprawie rodzajów programów i projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Dz.U.

z dnia 9 listopada 2009 r.) określone zostały rodzaje programów i projektów przeznaczonych do realizacji w ww. obszarach.

WAŻNE!

Wpływy pochodzące ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji są przekazywane na wyodrębniony rachunek bankowy Narodowego Funduszu, zwany dalej „Rachunkiem klimatycznym”, natomiast niewykorzystane w terminie określonym umową sprzedaży jednostek przyznanej emisji środki na dofinansowanie zadań związanych ze wspieraniem przedsięwzięć realizowanych w ramach programów i projektów objętych Krajowym systemem zielonych inwestycji są, jeżeli umowa tak stanowi, zwracane na wskazany w tej umowie rachunek bankowy.

Wpływy pochodzące ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji mogą być gromadzone na wyodrębnionych subkontach w ramach Rachunku klimatycznego, jeżeli wynika to z zawartej umowy sprzedaży jednostek przyznanej emisji. Narodowy Fundusz nie pobiera opłat za obsługę Rachunku klimatycznego.

Rada Konsultacyjna

Jako organ doradczy ministra środowiska w zakresie funkcjonowania Krajowego systemu zielonych inwestycji utworzono Radę Konsultacyjną.

Do zadań Rady Konsultacyjnej należy opiniowanie spraw związanych z funkcjonowaniem Krajowego systemu zielonych inwestycji, w tym w szczególności opiniowanie:

- 1) regulaminu naboru wniosków o udzielenie dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym,
- 2) programów i projektów wstępnie zakwalifikowanych do dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym.

Krajowy operator systemu zielonych inwestycji

Krajowym systemem zielonych inwestycji zarządza Krajowy operator systemu zielonych inwestycji.

Do zadań Krajowego operatora należy:

- 1) organizowanie naboru wniosków o dofinansowanie ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym i ich weryfikacja,
- 2) sporządzanie listy programów i projektów, które zostały wstępnie zakwalifikowane do dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym,
- 3) nadzorowanie wdrażania i realizacji programów i projektów oraz ocena uzyskanych przez nie efektów ekologicznych,
- 4) przygotowanie i przedkładanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska raportów wynikających z postanowień umów o sprzedaż jednostek przyznanej emisji,
- 5) organizowanie pomocy technicznej dla potencjalnych beneficjentów,
- 6) prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej o Krajowym systemie zielonych inwestycji,
- 7) wprowadzanie do Krajowej bazy informacji zawartych w raportach i sprawozdaniach, o których mowa w art. 32 ust. 1,
- 8) prowadzenie wykazu programów i projektów dofinansowa-

nych ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym,

- 9) sprawowanie kontroli nad wykorzystaniem przez beneficjentów środków.

Działalność Krajowego operatora systemu zielonych inwestycji finansowana jest ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym, zgodnie z umowami sprzedaży jednostek przyznanej emisji.

Zadania Krajowego operatora wykonuje Narodowy Fundusz. Dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym realizacji programów i projektów dokonuje się w formie dotacji, w tym dotacji przeznaczanych na dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych oraz dotacji przeznaczanych na częściową spłatę kapitału kredytów bankowych.

W zakresie, w którym dofinansowanie programów i projektów stanowi pomoc spełniającą przesłanki określone w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską albo pomoc de minimis, do tego dofinansowania stosuje się szczegółowe warunki udzielania pomocy.

WAŻNE!

Krajowy operator organizuje i prowadzi w trybie konkursowym nabór wniosków o udzielenie dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym dla programów lub projektów w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji.

Ogłoszenie o naborze wniosków i jego warunkach zamieszczane są w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i na stronie internetowej Krajowego operatora.

Regulamin naboru wniosków

Krajowy operator ustala regulamin naboru wniosków, uwzględniając wymagania wynikające z zawartych

umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji, i podaje go do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej.

Regulamin naboru wniosków zawiera:

- 1) określenie podmiotów mogących ubiegać się o udzielenie dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym,
- 2) procedurę lub procedury wyboru i kryteria oceny programów i projektów,
- 3) terminy składania wniosków oraz oceny programów i projektów,
- 4) wzory formularzy wniosków.

Wniosek o udzielenie dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym można składać do Krajowego operatora.

Krajowy operator

Krajowy operator dokona wstępnego wyboru programów i projektów do dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym i zamieści na swojej stronie internetowej:

- 1) informację o podmiotach, których programy lub projekty zostały wstępnie zakwalifikowane do dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym, zwanych dalej „podmiotami”,
- 2) listę programów i projektów, które zostały wstępnie zakwalifikowane do dofinansowania ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym,
- 3) informację o zakresie, sposobie i warunkach dofinansowania oraz terminie realizacji programów lub projektów.

Minister środowiska, biorąc pod uwagę wyniki naboru oraz opinie Rady Konsultacyjnej, akceptuje listę programów i projektów lub odmawia w drodze decyzji administracyjnej akceptacji znajdujących

się na liście poszczególnych programów lub projektów.

Podmiot, którego program lub projekt znajdujący się na liście nie został zaakceptowany przez ministra środowiska, może, w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji, złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie

sprawy do ministra środowiska.

Beneficjent, który otrzyma dofinansowanie, jest zobowiązany do:

- 1) monitorowania osiągniętych efektów związanych z redukcją emisji gazów cieplarnianych i sporządzania raportu określającego osiągnięte efekty,

- 2) sporządzenia sprawozdania z wydatkowanych środków uzyskanych z Rachunku klimatycznego oraz postępów w realizacji programu lub projektu zgodnie z załączonym do umowy harmonogramem. ■

Anna Wojniak-Bieńko

Finanse

Unia Europejska – inwestycje środowiskowe w nowej perspektywie finansowej

W obecnej perspektywie finansowej tylko nieliczne nowe projekty mogą liczyć na finansowanie. Większość środków została rozdysponowana. Niestety potrzeby, jak wynika chociażby z Polityki Ekologicznej Państwa, są wciąż ogromne. W wielu przypadkach zaspokojenie tych potrzeb nie będzie możliwe bez udziału środków unijnych nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Jednak, aby taka możliwość się pojawiła, działania trzeba podejmować już dziś.

Środki europejskie dostępne w obecnej perspektywie finansowej na projekty środowiskowe są już praktycznie w całości rozdysponowane. Rozdzielone zostały między duże projekty umieszczone na listach projektów kluczowych i te projekty, które zostały zgłoszone w dotychczas ogłoszonych konkursach. Czy to znaczy, że w ciągu kolejnych lat nie pojawią się żadne nowe projekty środowiskowe? Oczywiście nie.

Po pierwsze znacząca część inwestycji, w tym również środowiskowych, wciąż jest realizowana ze środków krajowych. Nie trzeba sięgać pamięcią nawet do tych czasów, kiedy można było w Polsce realizować inwestycje środowiskowe w ogóle bez środków unijnych. Nawet dziś większość inwestycji realizowanych jest ze środków kra-

joych. Zatem można liczyć, że również w latach przyszłych podmioty te będą inicjować projekty oparte na środkach własnych.

Po drugie zapewne środki te będą uzupełniane na rynkach kapitałowych. Można zapytać, czy w przypadku sektora publicznego jest to możliwe i ewentualnie w jakim stopniu. W ostatnich miesiącach trwa debata dotycząca nadmiernego zadłużenia sektora publicznego.

Niestety, dotychczas dyskusja ta ma mało merytoryczny charakter – wystarczy wspomnieć tylko fakt, że koncentruje się na zadłużeniu budżetów samorządowych, czyli akurat na niewielkiej części długu publicznego. Niezależnie od tego, jak zakończy się ta dyskusja, można założyć, że jeszcze są pewne niewykorzystane rezerwy. Wystarczy wspomnieć chociażby obligacje przychodowe.

Po trzecie wydaje się, że wciąż nie do końca są wykorzystane różne alternatywne sposoby finansowania, niezwiększające długu publicznego. Chodzi o Partnerstwo Publiczno-Prywatne. Już dziś wśród sektorów, które rokują duże nadzieje na rozwój tej formy finansowania inwestycji, wymienia się sektor odpadowy i wodociągowo-kanalizacyjny.

Mimo to dostępne dane wskazują, że bez wsparcia z budżetu Unii Euro-

pejskiej w kolejnej perspektywie finansowej wielu zadań środowiskowych w Polsce nie uda się zrealizować.

Polityka Ekologiczna Państwa (PEP)

Obecnie najważniejszym krajowym dokumentem, w którym można znaleźć informacje na ten temat, jest Polityka Ekologiczna Państwa (PEP) w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Zarówno w latach 2009-2012, jak i w okresie 2013-2016 w PEP zakłada się zaangażowanie znaczących środków zagranicznych – średniorocznie ok. 3 mld złotych.

WAŻNE!

Należy podkreślić, że obecnie obowiązujący PEP nie uwzględnia nowych założeń polityki unijnej na lata 2014-2020. Oznacza to, że na dziś nie mamy dokumentu, w którym uaktualnione są potrzeby finansowe polityki ekologicznej do 2016 r. i zestawione potrzeby kolejnej czterolatki 2017-2020.

Nawet bez takiego dokumentu można stwierdzić, że wszystkie potrzeby związane z realizacją nowoczesnej polityki ekologicznej w Polsce nie zostaną zaspokojone bez wsparcia z unijnego budżetu. Dotyczy to w szczególności projektów, które trzeba zrealizować

w dziedzinach, którymi rynek kapitałowy nie będzie zainteresowany.

Niestety, znaczną część projektów środowiskowych podejmujemy wcale nie ze względu na korzyści finansowe, które przynoszą inwestorom. Często konieczne jest poniesienie nakładów w celu minimalizowania negatywnych skutków prowadzonej działalności gospodarczej. Czasami trzeba też realizować inwestycje „socjalne”, tzn. takie, na które korzystających ze środowiska nie stać. Takie wyjątki od reguł rynku uznawane są w systemie społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej, a potwierdzone jest to w obowiązujących w Unii Europejskiej regulacjach prawnych.

✓ WAŻNE!

Należy podkreślić, że dokonany w obecnej perspektywie finansowej ogromny wysiłek inwestycyjny w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu procesów społeczno-gospodarczych na środowisko naturalne w Polsce skoncentrowany był przede wszystkim na jednym sektorze.

Realizowane są ogromne inwestycje w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych. Jednak inne dziedziny ochrony środowiska również wymagają działań związanych z dużymi nakładami finansowymi. Wystarczy wymienić chociażby gospodarkę odpadową czy ograniczenie negatywnego wpływu energetyki na klimat. Nadrobienie zaległości w tych dziedzinach bez wsparcia z budżetu unijnego może trwać jeszcze wiele dziesięcioleci, szczególnie biorąc pod uwagę bariery dla rozwoju gospodarczego, związane z obecnym stanem w tych dziedzinach.

Jeśli realne ma być wykorzystanie środków unijnych w celu uniknięcia tych zagrożeń, działania trzeba podejmować już teraz. W przypadku dużych projektów, które mają być realizowane w perspektywie finansowej 2014-2020, prace przygoto-

wawcze powinny być prowadzone już dziś. Chodzi o projekty, których wartość liczymy w setkach milionów złotych, czy wręcz w miliardach złotych. Prace przygotowawcze w przypadku takich projektów trwają wiele lat.

✓ UWAGA!

Dodatkowo trzeba w tych kalkulacjach związanych z harmonogramem uwzględnić fakt, że jeśli jakaś dziedzina ma być w ogóle finansowana, to też już dziś potrzebne są działania lobbingsowe. Inaczej może się okazać, że na planowane działanie będzie środków za mało, albo nie będzie ich wcale w europejskim budżecie.

Musimy pamiętać, że podczas, gdy my w Polsce przede wszystkim ciężko pracujemy, żeby wydać środki z obecnej perspektywy finansowej, w Brukseli trwają już zabiegi o zapewnienie środków na lata 2014-2020.

Przygotowanie strategii działań związanych z okresem 2014-2020

Przystępując do przygotowanie strategii działań związanych z okresem 2014-2020, należy zadać sobie pięć podstawowych pytań: ILE? NA CO? GDZIE? JAK? KIEDY?

Każdy podmiot, potencjalny beneficjent środków europejskich przyszłego okresu finansowania, musi odpowiedzieć na te pytania indywidualnie. My możemy się zastanowić, jak sytuacja może wyglądać z perspektywy całego sektora finansowego w Polsce. Niestety z każdym kolejnym pytaniem rodzi się coraz więcej wątpliwości.

ILE? Na pewno nie więcej niż w obecnej perspektywie finansowej. Skąd ta pewność? Po pierwsze ze strony naszych urzędników można usłyszeć, że w kolejnej perspektywie finansowej potrzebujemy tyle samo, ile w obecnej. Można powie-

dzieć w takim razie, że jeśli stanowisko negocjacyjne jest takie, to raczej nie należy się spodziewać więcej, a raczej mniej – taka jest podstawowa reguła negocjacji. Jeśli startujemy z jakiegoś poziomu, to później już tylko trzeba opuszczać.

Po drugie nasi ludzie w Brukseli (np. komisarz Lewandowski) na samym początku mówią, że negocjacje będą bardzo ciężkie. Pan komisarz ostatnio mówił też, że łatwiej byłoby, gdybyśmy wstąpili do Unii wcześniej i że spóźniliśmy się na duże pieniądze. Biorąc pod uwagę, że czasu nie cofniemy, oznaczać to może tylko jedno: znowu, że raczej będzie mniej, niż byśmy chcieli.

Po trzecie – najważniejsi sponsorzy mówią, że mają dosyć dawania. Co prawda w raporcie „Ocena korzyści uzyskiwanych przez Państwa UE-15 w wyniku realizacji polityki spójności w Polsce – Aktualizacja 2010” autorzy piszą, że całkowite (tj. bezpośrednie i pośrednie) korzyści uzyskane w latach 2004-2009 przez kraje UE-15, dzięki realizacji polityki spójności UE w Polsce, stanowią kwotę 4,5 mld euro (17,8 mld zł) w cenach z 2008 r., czyli 27 proc. łącznej wartości środków przepływających do Polski w ramach tej polityki, a w ciągu pełnego okresu 2004-2015 korzyści krajów UE-15 wyniosą w sumie 37,8 mld euro w cenach stałych z 2008 r. – czyli z każdego euro wydanego na realizację polityki spójności w Polsce kraje UE-15 otrzymują w postaci dodatkowego eksportu dóbr i usług z powrotem 36 centów, a jeżeli odliczymy od kosztu ich własne wypłaty w ramach polityki spójności, to jest to 46 centów.

Należy podkreślić, że nie wszyscy dostają po równo. Zgodnie z raportem najczęściej korzystają właśnie Niemcy, którzy należą jednocześnie do największych sponsorów unijnego budżetu. W ich przypadku w przeliczeniu na jednostkę środ-

ków wpłacanych do wspólnej kasy 1 euro zainwestowane w dofinansowanie projektów unijnych w Polsce zwróci aż 85 centów w postaci dodatkowych zysków z eksportu.

Czy sponsorów przekonają nasi eksperci, którzy wyliczają, że większość wydawanych w Polsce pieniędzy wraca do nich, czy raczej eksperci z krajów 15, którzy chcą, aby te pieniądze w całości pozostały na potrzeby krajów sponsorów? Nie można przecież zaprzeczyć, że wtedy będą mieli 100 centów z każdego euro.

NA CO? Tu póki co trwa dyskusja na dokumenty. Można wymieniać ich wiele. Pojawiają się takie opracowywane przez Parlament Europejski czy przez Komisję.

WAŻNE!

Najważniejszy dokument w tej chwili to „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (Komunikat KE 3.3.2010).

Na „giełdzie” funduszowej zaczynają krążyć mniej lub bardziej poważne dokumenty różnych grup lobbingsowych. Z ciekawostek można wskazać na stanowisko przedstawicieli przemysłu meblowego. Można zapytać, co mają meble do środowiska? Jednak mają. Meblarze piszą, że krajowe i unijne systemy wsparcia produkcji energii z wykorzystania

niem biomasy zagrażają funkcjonowaniu przemysłu meblarskiego w Europie. Z danych ekspertów wynika, że energetycy spalają surowiec meblarski. Ci sami eksperci twierdzą, że dotychczasowe wykorzystanie tego surowca w meblarskich fabrykach było korzystniejsze dla środowiska. Nie rozstrzygając, kto ma rację, dziś można jedynie być pewnym, że podobnych dyskusji usłyszymy w najbliższym czasie mnóstwo. Jednak, jeśli polskie interesy w tych dyskusjach nie będą artykułowane, to i przy rozdziale funduszy nie będą wzięte pod uwagę.

GDZIE? Kiedy czyta się różne materiały, wydaje się, że wciąż mówi się o decentralizacji, czyli może jeszcze więcej w regionach? Jednocześnie niektórzy ekologiczni działacze mówią o dziesięciokrotnym zwiększeniu programu LIFE, czyli może więcej w Brukseli? To mogłoby oznaczać, że będzie może mniej w Warszawie.

JAK? To będzie wiadomo dopiero, kiedy rozpoczną się prace nad dokumentami programowymi, a poważne przymiarki zaczną się po częściowej przynajmniej odpowiedzi na pytania poprzednie, a przede wszystkim na pytanie ILE?

KIEDY? Może nawet 1 stycznia 2014 roku, pod warunkiem, że Komisja i Parlament będą pracowały

w tempie takim, jak przed poprzednim okresem programowania oraz, że polskie instytucje będą pracowały szybciej niż przed poprzednim okresem programowania.

Czy to możliwe? Jeśli nie, to pierwsze pieniądze nie pojawią się szybciej niż w 2015, 2016 roku.

Oczywiście powyższe odpowiedzi na zadane wcześniej, podstawowe pytania dotyczące okresu 2014-2020 to tylko pierwsza przymiarka do tematu. Jest wciąż wiele niewiadomych. Trzeba na bieżąco śledzić dokumenty opracowane w Brukseli. Jeśli to możliwe, należy również brać udział w konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów. Z każdym dniem obraz będzie stawał się bardziej kompletny. Im większe będzie zaangażowanie w temat w kraju, tym większe będą szanse na korzystne dla Polski rozstrzygnięcia.

W powyższym teście pisałem przede wszystkim o tym, co słychać w sprawie funduszy w Brukseli. To nie oznacza, że w kraju nic się nie dzieje. Prace koncepcyjne nabierają tempa również w Polsce – szczególnie im bliższa jest prezydencja Polski w Unii. Od wielu miesięcy trwa dyskusja na temat polskich dokumentów strategicznych. ■

Krzysztof Chorormański

Finanse

Co nowego w NFOŚiGW w 2011 roku?

Jak co roku, można było uzyskać wiele nowych, ciekawych informacji na temat planów NFOŚiGW podczas tegorocznych targów POLEKO. Nie wygląda na to, żeby w 2011 roku nastąpiły rewolucyjne zmiany. Jednak na ostateczny kształt systemu finansowania Funduszu w 2011 roku musimy jeszcze poczekać.

Na targi POLEKO 2010 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotował sporo informacji odnośnie do planów na najbliższe miesiące. Podobnie jak w zeszłym roku, podana została informacja o zupełnie nowych działaniach.

W zeszłym roku podano oficjalnie informację o 45% dopłatach do

kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych. W tym roku Jan Rączka, Prezes Zarządu NFOŚiGW, zapowiedział nowy program, skierowany do przedsiębiorców, samorządów współpracujących z nimi, a pośrednio także dla klientów indywidualnych – odbiorców ciepła, wody i energii elektrycznej.

Inteligentne sieci energetyczne

Inteligentne sieci energetyczne to program uruchamiający blisko pół miliarda złotych na utworzenie w kolejnych latach w obszarach pilotażowych nowoczesnych rozwiązań, sterujących i zarządzających zapotrzebowaniem na energię, oszczędzających energię, zwiększających sprawność zastosowanych urządzeń oraz bezpieczeństwo energetyczne.

Jednak poza tym nie zapowiadają się rewolucyjne zmiany. Wygląda na to, że przebudowa systemu finansowania ochrony środowiska następuje powoli. Wprowadzane zmiany są dobrze przygotowane i skoncentrowane na wybranych kluczowych obszarach.

Należy jednak podkreślić, że nie wszystko można powiedzieć z pewnością, bo dotychczas nie ma najważniejszych dokumentów, które będą regulować działalność NFOŚiGW w 2011 roku. Dokumenty te to lista programów priorytetowych, zasady dofinansowania i kryteria wyboru przedsięwzięć. Spośród tych dokumentów na stronie NFOŚiGW można dotychczas znaleźć jedynie listę programów priorytetowych i to w wersji roboczej. Pozostałe dokumenty to wersje obowiązujące w 2010 roku.

Programy priorytetowe

Jeśli chodzi o priorytety, to w oparciu o roboczą listę w przyszłym roku nastąpią jedynie niewielkie zmiany.

W dalszym ciągu będzie dziewięć głównych programów:

1. Ochrona wód.
2. Gospodarka wodna.
3. Ochrona powierzchni ziemi.
4. Geologia i górnictwo.
5. Ochrona klimatu.
6. Ochrona przyrody.
7. Edukacja ekologiczna.
8. Wsparcie realizacji Polityki Eko-

logicznej Państwa przez Ministra Środowiska.

9. Programy międzydziedzinowe.

Jedynie w dwóch przypadkach (programy 7 i 8) nastąpiły zmiany nazw programów: program 7. obecnie nazywa się „Wspieranie edukacji”, a 8. „Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze”.

W ramach programu 1. Ochrona wód planowane są cztery główne działania:

- 1.1. Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
- 1.2. Zagospodarowanie osadów ściekowych (nowe działanie).
- 1.3. Współfinansowanie I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – gospodarka wodno-ściekowa.
- 1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz połączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego (nowe działanie).

Zniknęło działanie realizowane w bieżącym roku „Zrównoważony rozwój rejonu rzeki Rospudy”.

W programie 2. Gospodarka wodna jest tylko jedno działanie:

- 2.1. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych (dodane zostały w nazwie działania słowa: „przebudowa i odbudowa”).

Nie jest planowane do realizacji działanie tegoroczne „Ekologiczne formy transportu – żegluga śródlądowa”.

W programie 3. Ochrona powierzchni ziemi planowanych jest sześć działań:

- 3.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi.
- 3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.
- 3.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.

3.4. Dofinansowanie systemu recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

3.5. Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko.

3.6. Współfinansowanie II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

W tym programie nie są planowane zmiany w stosunku do roku bieżącego.

Program 4. Geologia i górnictwo obejmuje, podobnie jak w roku bieżącym, trzy priorytety:

- 4.1. Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarki zasobami złóż kopalni i wód podziemnych.
- 4.2. Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych.
- 4.3. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni.

W programie 5. Ochrona klimatu planowanych jest siedem działań:

- 5.1. Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokiej sprawnej kogeneracji.
- 5.2. Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działania.
- 5.3. System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme).
- 5.4. Efektywne wykorzystanie energii.
- 5.5. Współfinansowanie IX osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
- 5.6. Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny rządu Królestwa Szwecji.
- 5.7. Inteligentne sieci energetyczne (nowe zadanie).

Nie jest planowane zadanie „Funkcjonowanie systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz działalność Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami”.

W programie 6. Ochrona przyrody przewidywane są cztery działania:

- 6.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.
- 6.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.
- 6.3. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (nowe działanie).
- 6.4. Współfinansowanie V osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

Nowe zadanie 6.3. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo zastąpiło trzy zadania tegoroczne: „Zrównoważony rozwój rejonu Puszczy Białowieskiej”, „Wspieranie systemu ocen oddziaływania na środowisko i obszarów Natura 2000”, „Współfinansowanie LIFE+”.

Program 7. Edukacja ekologiczna w przyszłym roku nie ma wyszczególnionych zadań.

W roku bieżącym jednym z zadań w ramach programu „Wspieranie edukacji” było właśnie zadanie „Edukacja ekologiczna”, a drugie zadanie, które w planach nie zostało umieszczone, to „Wspieranie pozarządowych organizacji ekologicznych”.

8. program to Wspieranie realizacji Polityki Ekologicznej Państwa przez Ministra Środowiska.

Ostatni 9. program to Programy międzydziedzinowe. W ramach tego programu przewiduje się dziewięć działań:

- 9.1. Współfinansowanie LIFE+ (w tym roku działanie w ramach programu 6).
- 9.2. Współfinansowanie IV osi priorytetowej Programu Ope-

racyjnego Infrastruktura i Środowisko – przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.

- 9.3. Współfinansowanie poprzez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej przedsięwzięć inwestycyjnych, które uzyskały wsparcie ze środków UE.
- 9.4. Wspieranie projektów i inwestycji poza granicami kraju.
- 9.5. Wspieranie działalności monitoringu środowiska.
- 9.6. Wspieranie działalności służby hydrologiczno-meteorologicznej.
- 9.7. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków.
- 9.8. Współfinansowanie opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem (nowe działanie).
- 9.9. Ekologiczne formy transportu (nowe działanie).

W przyszłym roku nie przewidziane są działania: „Współfinansowanie Funduszu ISPA/Funduszu Spójności w okresie programowania 2000-2006 – ochrona wód, ziemi i powietrza” i „Dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe”.

Elementy programu priorytetowego

Każdy program priorytetowy zawiera następujące elementy:

- cel programu,
- wskaźniki osiągnięcia celu,
- podstawy prawne dofinansowania,
- budżet programu,
- okres wdrażania,
- rodzaje beneficjentów,
- rodzaje przedsięwzięć,
- forma i warunki dofinansowania oraz maksymalny poziom dofinansowania,
- terminy składania wniosków,
- kryteria wyboru,

- odnośniki do kosztów kwalifikowanych,
- odnośniki do wzorów wniosków o dofinansowanie.

Funkcjonowanie NFOŚiGW

Jeśli chodzi o pozostałe kwestie związane z funkcjonowaniem NFOŚiGW, to można było dowiedzieć się więcej podczas wykładów oraz w rozmowach z przedstawicielami Funduszu. Prezes, Jan Rączka, już pierwszego dnia szczegółowo przedstawił założenia nowego programu.

Pani Małgorzata Skucha podczas konferencji „Finansowanie inwestycji środowiskowych” przedstawiła prezentację „NFOŚiGW jako szczególny element systemu finansowania inwestycji środowiskowych w Polsce”.

Pani Prezes przypomniała **podstawowe instrumenty dofinansowania:**

- dotacje,
- pożyczki z możliwością umorzenia,
- dopłaty do odsetek od kredytów.

Jako nowości w prezentacji zostały wskazane:

- częściowa spłata rat kredytów bankowych,
- dopłaty do oprocentowania obligacji,
- częściowy wykup obligacji,
- pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Podczas konferencji zorganizowanej przez redakcję „Funduszy Europejskich”: „Wspieranie inwestycji środowiskowych – finansowanie, procedura, alternatywne źródła wsparcia” zaprezentowany został wykład Pani Marii Milewskiej, Kierownika Zespołu ds. Banków w NFOŚiGW, „Program dofinansowania przez NFOŚiGW inwestycji w kolektory słoneczne”. Podczas prezentacji przekazane zostały aktualne informacje na temat programu.

Zmiany w programie priorytetowym

Można było dowiedzieć się m.in., jakie zmiany w programie priorytetowym planowane są na 2011 rok. Planuje się:

- objęcie dopłatami kosztów instalacji kolektorów słonecznych, wykorzystywanych również do wspomaganego zasilania w energię innych odbiorników ciepła,
- wyłączenie z programu jedynie odbiorców ciepła z miejskiej sieci ciepłej, służącego do podgrzewania ciepłej wody użytkowej,
- doprecyzowanie kwestii związanych z dysponowaniem budynkiem mieszkalnym w budowie.

Podane zostały też informacje na temat kolejnych naborów wniosków banków:

- II nabór wniosków banków – I kwartał 2011 – Alokacja środków na dotacje – 61,9 mln zł.
- III nabór wniosków banków – 31 stycznia 2013 – Alokacja środków na dotacje – 100 mln zł.

W oparciu o dane z wniosków o dotacje na kolektory słoneczne

podane zostały następujące informacje:

- 1) Wnioski w bankach: liczba 2 006; kwota kredytów: 27,3 mln zł.
- 2) Umowy kredytu: liczba 1 659; kwota kredytów: 22,6 mln zł.
- 3) Wnioski w NFOŚiGW: liczba 740; kwota kredytów 10,0 mln zł.
- 4) Średni koszt zakupu 1 m² kompletnej instalacji kolektorów – 2 283 zł.
- 5) Średnia powierzchnia zainstalowanych kolektorów – 5,85 m².
- 6) Średnia kwota dotacji – 5 875 zł.
- 7) Zastąpione źródło energii:
 - a) węgiel kamienny – 34%,
 - b) gaz ziemny – 33%,
 - c) energia elektryczna – 25%.

Jako zalety programu Pani Kierownik wskazała następujące kwestie:

- pierwszy program skierowany do indywidualnych osób, realizowany na terenie całej Polski (oddziały banków, banki spółdzielcze),
- możliwość wyboru przez beneficjenta najkorzystniejszej oferty dostawcy kolektora, wykonawcy, banku,
- promowanie kolektorów z certyfikatem jakości,

- krótki okres na uzyskanie dotacji,
- możliwość wcześniejszej spłaty kredytu bez dodatkowych kosztów,
- bardzo duże zainteresowanie programem.

Do słabych stron należy zaliczyć:

- bardzo różny poziom wiedzy pracowników bankowych na temat procedur i programu,
- brak ujednolicenia metod akredytacji i certyfikacji instalatorów małych systemów OZE,
- czasowy brak na terenie Polski akredytowanej jednostki uprawnionej do oceny jakości kolektorów.

Miejmy nadzieję, że jeszcze przed końcem bieżącego roku poznamy szczegóły funkcjonowania NFOŚiGW w 2011 roku. Opierając się o dostępne dziś informacje, nie należy się spodziewać zbyt dużych zmian w stosunku do rozwiązań obowiązujących w 2010 roku. ■

Krzysztof Choromański

Masz pytanie do naszych ekspertów?
Chcesz uzyskać więcej informacji na wybrany temat?
Napisz do Redakcji! e-mail: podgorska@dashofer.pl

Opłaty i fundusze w ochronie środowiska

WYDAWCA: Verlag Dashofer Sp. z o.o., al. Krakowska 271, 02-133 Warszawa
tel.: (+48 22) 559 36 00, 559 36 66, faks: 829-27-00, 829-27-27

Redaktor odpowiedzialny: Anna Podgórska, podgorska@dashofer.pl, www.dashofer.pl

Redakcja i korekta techniczna: Jolanta Stypułkowska. Skład: Dariusz Ziach. Druk: Semafic, Warszawa

Prenumerata: kwartalna 75 zł + 22% VAT, roczna 267 zł (11% taniej) + 22% VAT.

Wpłaty kierować na rachunek:

Verlag Dashofer Sp. z o.o. Bank Handlowy S.A., nr 90-10301508-000000800916003.

Redakcja odpowiada na łamach gazety na wybrane pytania Czytelników przesłane faksem lub pocztą.

© 2010 Dashöfer Holding Ltd & Wydawnictwo Verlag Dashofer. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Przedruk w całości lub we fragmentach i rozpowszechnianie bez zgody wydawcy zabronione.

Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.